

Kalendarz (dla) tematyka (7)

Marek Zbiński

KALENDARZ
TEMATICA
POZNAŃ

Marzec

1 III

Pierwszego lotu balonem – bez międzylądowania – dookoła świata dokonali Bertrand Piccard i Brian Jones. Wystartowali w Szwajcarii 1 marca 1999 r. i po przebyciu 45.755 km wylądowali 21 marca na pustyni w Egipcie. Ustanowili podczas tego lotu 7 rekordów świata.

Już dziadek Bertranda Picarda, August, wzniósł się balonem do stratosfery na wysokość 16.940 m, a ojciec, Jacques, ustanowił światowy rekord zanurzenia, opuszczając się batyskafem w Rowie Mariańskim na głębokość 10.916 m poniżej poziomu morza.

Mi 1680

2 III

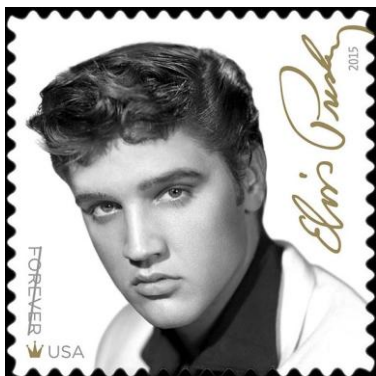
Jak spontaniczna akcja charytatywna przerodziła się w międzynarodową inicjatywę pokazuje historia Finałów Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. Pierwszy Finał został zorganizowany w odpowiedzi na potrzeby sprzętowe warszawskiego Centrum Zdrowia Dziecka. Wydarzenie zyskało patronat TVP. Podczas pierwszego Finału, na koncie Wielkiej Orkiestry pojawiła się suma ok. 2,5 mln zł.

2 marca 1993 r. nastąpiła sądowa rejestracja Fundacji Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy.

3 III

Mi 5188

W programie muzycznym *Louisiana Hayride*, wyemitowanym 3 marca 1955 r., po raz pierwszy na antenie telewizyjnej wystąpił Elvis Presley. Tego samego dnia, ale pięć lat później – w 1960 r., powrócił on do USA po zakończeniu swojej służby wojskowej w 3. Dywizji Pancerniej stacjonującej we Friedbergu w RFN. Wcześniej tego dnia, w trakcie międzylądowania pod Glasgow, jedyny raz w życiu stanął na ziemi brytyjskiej. Za wyjątkiem kilku koncertów, które dał w Kanadzie, Presley nigdy nie występował poza Stanami Zjednoczonymi.

4 III

Koncesję na wiercenia geologiczne w Arabii Saudyjskiej (prawa do poszukiwań obejmowały teren ok. 930 tys. km² na okres 60 lat) otrzymała w 1933 r. firma Standard Oil of California (SOCAL). Trzyletnie, coraz głębsze wiercenia, doprowadziły do odkrycia największego źródła ropy naftowej w świecie. Stało się to 4 marca 1938 r. w szybie Dammam nr 7. Zmieniło to stosunki polityczne na Bliskim Wschodzie, a dla króla Arabii Saudyjskiej stało się źródłem bogactwa.

Mi 1169

5 III

Mi 1828

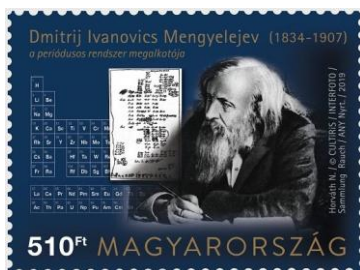

Rękopis „De Revolutionibus orbium coelestium” powstał prawdopodobnie w latach 1515-30. Wydanie pierwsze ukazało się w Norymberdze w 1543 r. Początkowo dzieło, dedykowane papieżowi Pawłowi III, wzbudziło pozytywne zainteresowanie hierarchii Kościoła, było też cytowane na uniwersytetach. W związku

z dużym wpływem, jaki wywarło na niektórych ówczesnych uczonych (np. G. Bruna), dostrzeżono w nim niebezpieczeństwo dla panującego światopoglądu religijnego. Spowodowało to umieszczenie dzieła 5 marca 1616 r. na indeksie ksiąg zakazanych.

6 III

Dimitr Mendelejew przedstawił 6 marca 1869 r. swój układ okresowy pod tytułem „Zależność właściwości chemicznych pierwiastków od masy atomowej”. Układ ten jest zestawieniem wszystkich pierwiastków chemicznych, uporządkowanych według ich rosnącej liczby atomowej, grupującym je wg cyklicznie powtarzających się podobnych właściwości. Prawa okresowości i jego doniosłości nie dostrzegli poprzedni badacze systemów klasyfikacji pierwiastków.

Mi 6054

7 III

Mi 1253

Aleksander Graham Bell opatentował 7 marca 1876 r. (na dwie godziny przed swoim konkurentem Elishem Grayem) wynaleziony przez siebie telefon. Trzy dni później przeprowadził ze swoim asystentem pierwszą udokumentowaną rozmowę: *Mr. Watson, proszę tu podejść, chciałbym pana zobaczyć.*

8 III

II Międzynarodówka Socjalistyczna na zjeździe w Kopenhadze podjęła w 1910 r. decyzję o ustanowieniu Międzynarodowego Dnia Kobiet. Datę wybrano dla upamiętnienia nowojorskiego strajku pracownic przemysłu odzieżowego, do którego doszło 8 marca 1857 r. Właściciel fabryki tekstylnej zamknął strajkujące szwaczki w hali produkcyjnej, w której wybuchł następnie pożar. Zginęło w nim 129 pracownic.

Mi 2325

9 III

Mi 3279

Pierwsza lalka Barbie zadebiutowała 9 marca 1959 r. na targach zabawek w Nowym Jorku. Kosztowała 3 dolary, a dzieci mogły wtedy wybierać spośród dwóch wzorów lalki: blondynki i brunetki. Barbie została stworzona przez Ruth Handler, córkę polskich imigrantów żydowskiego pochodzenia: Idy i Jacoba Mosco (skrót od Moskowicz).

Najdroższą lalkę Barbie sprzedano na aukcji za 302.500 \$, z której zysk przeznaczono na badania nad rakiem piersi. Autorem tej wersji Barbie był projektant biżuterii Stefano Canturi. Lalka miała naszyjnik z prawdziwym 1,00-karatowym diamentem Fancy Vivid, otoczonym małymi diamentami.

Mi 2443

10 III

Najbardziej zróżnicowaną armią świata pod względem kultur i pochodzenia ochotników jest powołana przez króla francuskiego Ludwika Filipa I Legia Cudzoziemska. Dekret wszedł w życie 10 marca 1831 r. i zakładał, że ta jednostka najemników może być używana wyłącznie poza granicami królestwa. Służyła głównie do podbojów kolonialnych, a następnie do utrzymania w ryzach ludności francuskiego imperium.

11 III

Mi 1406

Michaił Gorbaczow został Sekretarzem Generalnym KPZR 11 marca 1985 r. Był autorem “pieriestrojki” – zmian strukturalno-funkcjonalnych w systemie społecznym, ekonomicznym i politycznym, co doprowadziło też do upadku Muru Berlińskiego w 1989 r. i zjednoczenia Niemiec w 1990 r. Był laureatem Pokojowej Nagrody Nobla w 1990 r.

12 III

Coca-Cola zawdzięcza swoją popularność nie tylko oryginalnej, trzymanej w tajemnicy recepturze.

Także najsprawniejszej strategii marketingowej w historii reklamy. Właściciel The Coca-Cola Company zamówił u producenta szkła Root Glass Works projekt opakowania napoju. Od 12 marca 1894 r. konturowa butelka, której wygląd producenci oparli na ziarnie kakao, okazała się na tyle atrakcyjna wizualnie i oryginalna, że zapewniła Coca-Coli rozpoznawalność na całym świecie.

13 III

Mi 463

Kometa Halleya to prawdopodobnie najstynniejsza kometa na świecie. Jest ona kometą krótkookresową i wraca do nas co 75 lat. Edmond Halley badał historyczne zapisy zbliżeń komet od 1337 do 1698 r.

W 1705 r. opublikował „A Synopsis of the Astronomy of Comets”, gdzie przedstawił swoje wnioski i wyniki analiz 24 komet, które pojawiły się w pobliżu Ziemi. Na podstawie obserwacji z 1503, 1607 i 1682 r., wyznaczył ponowne pojawienie się komety na rok 1758. Stało się to 13 marca. Z tego względu została nazwana jego nazwiskiem. Ostatni raz kometa Halleya zbliżyła się do Ziemi w 1986 r. i ponowne jej pojawienie ma nastąpić w 2061 r.

14 III

Fi 374

Decyzją Rady Ligi Narodów półwysep Westerplatte (długości 2 km i szerokości 200-500 m), leżący u ujścia kanału portowego do morza, został przekazany 14 marca 1924 r. w bezpłatne użytkowanie Polsce z przeznaczeniem na miejsce przeladunku, magazynowania i ekspedycji materiałów wojskowych.

15 III

Mi 1508

Rolls-Royce to luksusowe limuzyny z charakterystyczną statuetką na masce (Spirit of Ecstasy). Są synonimem bogactwa i klasy – często produkowane są na indywidualne zamówienie klienta. Firma powstała w Manchesterze 15 marca 1906 r. Obecnie właścicielem Rolls-Royce Motor Cars jest koncern BMW.

16 III

Akademia wojskowa w West Point znajduje się na terenie byłego fortu zaprojektowanego przez Tadeusza Kościuszkę. Był on, w ocenie Geорга Washingtona, najważniejszą pozycją obronną na całym kontynencie północnoamerykańskim. Ustawę powołującą ją do życia podpisał 16 marca 1802 r. prezydent Thomas Jefferson. Akademia kształci przyszłych oficerów na potrzeby wojsk lądowych, którzy po jej ukończeniu zobowiązani są do co najmniej pięcioletniej służby w wojsku Stanów Zjednoczonych. Kobiety mogą studiować w West Point od 1976 r. Akademia West Point corocznie przyjmuje do kilkunastu obcokrajowców z całego świata.

Mi 3519

17 III

Mi 916

„Élise” był pierwszym parowcem, który przepłynął kanał La Manche. Statek zwodowany rok wcześniej w Szkocji zakupił Francuz Pierre Andriel. Zamierzał nim dokonać spektakularnej przeprawy przez kanał La Manche, aby przekonać opinię publiczną, że statki parowe mogą nadawać się do pływania po oceanach. Wypłynął z portu Newhaven 17 marca 1816 r. na wzburzone morze i dotarł po 17 godzinach do Le Havre.

18 III

Pomysłodawcą pierwszego w świecie publicznego transportu po ustalonych trasach był Blaise Pascal, znany matematyk, fizyk i wynalazca. 18 marca 1662 r. zainaugurowano go w Paryżu. Do początku lipca działało już 5 linii, od siódmej rano do ósmej wieczorem, zarówno latem, jak i zimą. Każdy powóz, noszący herb miasta Paryża, miał osiem miejsc i był ciągnięty przez dwa konie. Poszczególne linie odróżniały się kolorami. Woźnica i towarzyszący lokaj mieli na sobie niebieskie płaszcze z dodatkami w różnych kolorach, w zależności od linii, którą obsługiwali. Wszystkie linie miały razem około dwudziestu trzech kilometrów długości, a w użyciu było pięćdziesiąt koni.

Mi 8526

19 III

Mi
1178

Kamień węgielny pod budowę katedry w Barcelonie położono 19 marca 1882 r. Był to projekt neogotycki, nad którym dość wcześnie nadzór budowlany przejął Antonio Gaudi, zmieniając całą koncepcję architektoniczną na monumentalną i innowacyjną w kształtach i technologiach budowlę. Po dziesięciu latach położono fundamenty pod fasadę katedry. Od 1914 r. Gaudi poświęcił się wyłącznie tej budowie, a w ostatnich miesiącach życia mieszkał w warsztacie na jej terenie.

Budowla ma mieć finalnie 18 wież, z których dwie najwyższe, poświęcone Maryi Dziewicy i Jezusowi Chrystusowi, mają mieć odpowiednio 138 oraz 172,5 metra wysokości.

20 III

Fi 5007

Od początku istnienia Polskiego Państwa Podziemnego, władze konspiracyjne poszukiwały graficznej stylizacji, propagującej walkę z okupantem. Autorstwo symbolu przypisuje się Annie Smoleńskiej „Hance”/„Hani”. „Kotwicę”, jako znak Polski Walczącej, warszawiacy zobaczyli po raz pierwszy 20 marca 1942 r. na balustradzie cukierni Lardellego przy ul. Polnej 30.

21 III

Mi
4473

Antoine Joseph Sax, syn Charlesa-Josepha Saxa, właściciela fabryki instrumentów dętych i Marie-Josephine Lefebvre, nauczycielki muzyki, od wczesnej młodości fascynował się instrumentami. Mając 15 lat wystąpił na wystawę do Paryża własnoręcznie wykonane dwa flety i klarnet z kości słoniowej. W wieku 20 lat rozpoczął pracę nad nowym instrumentem, który uczynił go sławnym. 21 marca 1846 r. opatentował – nazwany od jego nazwiska – saksofon. Później prowadził nową klasę saksofonu w Konserwatorium Paryskim.

22 III

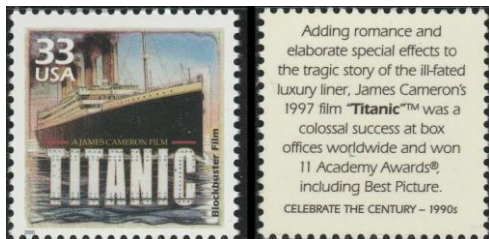
Mi 138

Sir Walter Raleigh odkrył 22 marca 1595 r. dla Europejczyków prawdopodobnie największe złoża smoły na świecie, zwane Trynidadzkim Jeziorem Asfaltowym. Zastosował asfalt jako materiał do uszczelniania kadłubów statków. Od XIX w. używany do budowy dróg.

23 III

Mi 3299

Na 70. ceremonii rozdania Oscarów, która odbyła się 23 marca 1998 r. w Los Angeles, najwięcej, bo aż 11 statuetek (spośród 14 nominacji), otrzymał film Jamesa Camerona „Titanic”, wyrównując tym samym rekord z 1960 r. filmu „Ben Hur”. Realizacja tego ostatniego kosztowała wówczas rekordową kwotę 15 mln \$, a „Titanica” – 200 mln \$.

24 III

Mi 3905

Album „The Dark Side Of The Moon” stał się od 24 marca 1973 r. jednym z najczęściej kupowanych i najbardziej docenianych przez krytyków krążkiem w historii muzyki. To klasyczne arcydzieło zespołu Pink Floyd łączy w sobie rock progresywny z elementami psychodelii i eksperymentalnym brzmieniem, jest pełne konceptualnych tekstów, które poruszają tematy życia, śmierci, czasu i ludzkiej egzystencji.

25 III

Mi 2593

Traktaty rzymskie to ogólna nazwa dwóch umów międzynarodowych podpisanych 25 marca 1957 r. na Kapitolu w Rzymie przez Francję, Republikę Federalną Niemiec, Włochy, Belgię, Holandię i Luksemburg.

Pierwsza z umów (w latach 1958-1992) nosiła nazwę *Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Gospodarczą* (EWG).

Obecną nazwę (*Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej*) nadał dokumentowi traktat lizboński w październiku 2007 r. Drugą umową był *Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Energii Atomowej* (Euratom). Oba traktaty weszły w życie 1 stycznia 1958 r.

26 III

Mi 791

Prezydent Egiptu Anwar Sadat oraz premier Izraela Menachem Begin podpisali 26 marca 1979 r. w Waszyngtonie traktat pokojowy, będący następstwem porozumień z Camp David z września poprzedniego roku. Zakończył on stan wojny między państwami, trwający od 1948 r. Egipt stał się pierwszym państwem arabskim, które uznało istnienie Izraela. Na mocy traktatu Izrael wycofał się z zajętego w 1967 r. w trakcie wojny sześciodniowej Półwyspu Syjaj.

27 III

Fragment metryki maszyny frankującej typu Francotyp C (1926 r.).

Kupiec Adolf Jandorf otworzył 27 marca 1907 r. w centrum Berlina (Tauentzienstraße) luksusowy dom towarowy Kaufhaus des Westens (KaDeWe). Na ośmiu piętrach i powierzchni 60 tys. m² oferowane jest ok. 380 tys. różnych artykułów, co daje mu pozycję największego domu towarowego w Europie kontynentalnej. Jest drugim na świecie sprzedawcą żywności w jednym miejscu. Zasłużoną sławą cieszy się dział spożywczy zajmujący piętro ostatnie. Każde piętro dedykowane jest innemu asortymentowi.

W styczniu br. galeria popadła w tarapaty finansowe, a właściciele ogłosili bankructwo. Przyszłość tego symbolu Berlina stanęła pod znakiem zapytania.

28 III

Mi 1280

Nathaniel Briggs z New Hampshire uzyskał 28 marca 1797 r. patent zatytułowany: „Clothes Washing” (pranie materiału/ubrań). Ponieważ biuro patentowe strawił pożar, nie wiadomo na czym ten wynalazek polegał. W literaturze czytamy, że Nathaniel Briggs stworzył tarę, która ułatwiała ręczne pranie. Inne źródła podają, że opatentował pierwszą pralkę będącą drewnianym pudłem z ruchomą ramą.

29 III

Mi 1143

Dwaj konstruktorzy (Guglielmo Marconi i Nicola Tesla) przez lata procesowali się o pierwszeństwo w wynalezieniu radia. Za datę powstania radia uznaje się rok 1901, kiedy to Marconiemu udało się przesać sygnał radiowy przez Atlantyk.

Już 29 marca 1899 r. przesał komunikat radiowy przez Kanał La Manche i w tym samym roku trzy pierwsze okręty Royal Navy, wyposażone w aparaty Marconiego, były w stanie porozumiewać się podczas manewrów na morzu na odległość 137 km.

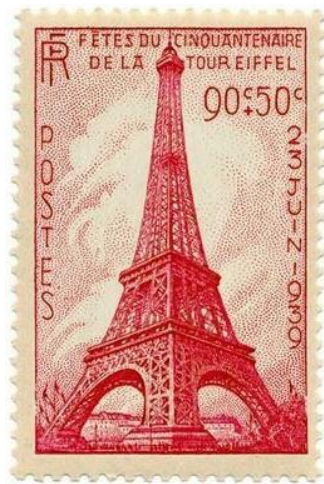
30 III

W wyniku przeprowadzonej 30 marca 1899 r. w Bostonie fuzji dwóch dużych firm handlu owocami tropikalnymi powstało United Fruit Company. W 1944 r. firma zdecydowała się wprowadzić charakterystyczne logo z postacią "Miss Chiquita" – uśmiechniętej kobiety w sombrero, która stała się jej symbolem. Marka Chiquita została zarejestrowana jako znak towarowy w 1947 r. W latach 50-tych i 60-tych XX wieku Chiquita zaczęła rozwijać się na międzynarodowym rynku i stała się jednym z największych producentów bananów na świecie. Jednocześnie firma zyskała reputację jako lider w dziedzinie zrównoważonej uprawy bananów, wprowadzając innowacyjne technologie oraz praktyki ochrony środowiska. W 1990 r. firma zmieniła nazwę na Chiquita Brands International.

Mi 2863

31 III

Mi 448

Historia słynnej „żelaznej damy” – symbolu Paryża, a właściwie całej Francji – rozpoczyna się w 1886 r., gdy w drodze konkursu minister handlu wyłonił jej projekt spośród ponad 100 nadesłanych prac. Budowa rozpoczęła się w końcu stycznia następnego roku. Już w marcu była gotowa pierwsza platforma na wysokości niespełna 58 m. Druga (na wysokości 276 m) została wybudowana 23 miesiące później.

31 marca 1889 r. nastąpiło uroczyste otwarcie. Gustave Eiffel zawiesił francuską flagę na jej szczycie, nieco ponad 300 m nad ziemią. Wieża z piorunochronem miała 305 m. Przez pewien czas francuski kolos był najwyższą budowlą na świecie. Konstrukcja miała stać przez 20 lat, jednak Gustave Eiffel nie mógł się z tym pogodzić. Aby zapobiec rozbiórce swojego dzieła, założył na niej laboratorium meteorologiczne, a później nadajnik telegrafu bezprzewodowego.

♦♦♦

